

Extracte del capítol “A l’entorn del Jo” de *Autobiografies de Fernando Pessoa*

CARTA A OFÉLIA QUEIROZ¹³

Ofélia bonica,

T’agraeixo la teva carta. M’ha portat pena i alleujament alhora. Pena, perquè aquestes coses sempre fan pena; alleujament, perquè, en veritat, aquesta és l’única solució –que no allarguem més una situació que ja no té la justificació de l’amor, ni d’una banda ni de l’altra. De la meva, almenys, queda una estimació profunda, una amistat inalterable. Ofélia bonica: oi que no em negaràs el mateix?

Ni tu, Ofélia bonica, ni jo, no hi tenim cap culpa. Potser la té el Destí, si el Destí fos una persona a qui se li poguessin atribuir culpes.

El Temps que fa envellir els rostres i els cabells fa envellir també, però encara més de pressa, els afectes violents. La majoria de la gent, com que és estúpida, consegueix no adonar-se’n, i es pensa que encara estima perquè ha adquirit l’hàbit de sentir-se estimant. Si no fos així, no hi hauria gent feliç en aquest món. Les persones superiors, però, estan privades de la possibilitat d’aquesta il·lusió, perquè ni poden creure’s que l’amor duri, ni, quan senten que s’ha acabat, s’enganyen confonent-lo amb l’estimació, o amb la gratitud, deixada per aquest amor.

Aquestes coses fan patir, però el patiment passa. Si la vida, que ho és tot, acaba passant, ¿com no han de passar l’amor i el dolor, i totes les altres coses, que no són sinó parts de la vida?

En la teva carta ets injusta amb mi, però ho entenc i ho disculpo; segur que la vas escriure irritada, potser fins i tot amb dolor, però la majoria de la gent –tant és si homes o dones– escriuria, en el teu cas, en un to encara més agre. Però tu, Ofélia bonica, tens un caràcter magnífic, i fins i tot la teva irritació no aconsegueix tenir maldat. Quan et casis, si no tens la felicitat que et mereixes, segur que no serà pas per culpa teva.

Pel que fa a mi...

L’amor ha passat. Però conservo per tu un afecte inalterable, i no oblidaré mai –mai, ho pots ben creure– ni la teva figureta adorable i les teves maneres

de nena petita, ni la teva tendresa, ni la teva dedicació, ni la teva amorosa manera de ser.

És possible que m'hagi equivocat, i que aquestes qualitats, que t'atribueixo, hagin estat una il·lusió meva; però ni crec que ho siguin, ni, cas que ho fossin, consideraria una falta de delicadesa per la meva banda el fet d'haver-te-les atribuïdes.

No sé què és el que vols que et torni –cartes o quines altres coses. Jo preferiria no tornar-te res, i conservar les teves cartetes com a memòria viva d'un passat mort, com tots els passats; com una cosa commovedora en una vida, com la meva, en què el progrés dels anys és paral·lel al progrés en la infelicitat i la desil·lusió.

Et demano que no facis com la gent vulgar, que és sempre mesquina; que no em giris la cara quan passi pel teu costat, ni que tinguis de mi un record tenyit de rancúnia. Quedem, l'un davant de l'altre, com dos coneguts des de la infantesa,

que es van estimar una mica quan eren nens, i que, encara que en la vida adulta siguin uns altres els afectes i uns altres els camins, conserven sempre, en un raconet de l'ànima, la memòria profunda del seu amor antic i inútil.

Això dels «altres afectes» i dels «altres camins » va per tu, Ofélia bonica, no pas per mi. El meu Destí pertany a una altra Llei, l'existència de la qual, Ofélia bonica, no pots sospitar, i que es troba subordinat cada cop més a l'obediència a Mestres rígids i que no perdonen.

No cal que ho entenguis. N'hi ha prou si em conserves amb afecte en el teu record, com jo, inalterablement, et conservaré en el meu.¹⁴

Fernando
29/11/1920

13. Pessoa va iniciar la seva única relació amorosa amb un cert entusiasme, però al cap d'un any va començar a mostrar-se desinteressat, i això va dur l'enamorada, Ofélia Queiroz, a escriure-li una carta dient-li: «Doncs bé, jo així no estic disposada a continuar.» Pessoa va aprofitar l'ocasió per posar terme a la relació enviant la carta d'adéu següent.

14. Nou anys després, l'enamorament va tenir una segona fase que va durar tan sols uns quants mesos, però tots dos van continuar vagament en contacte, intercanviant-se telegrams de felicitació en els seus respectius aniversaris.